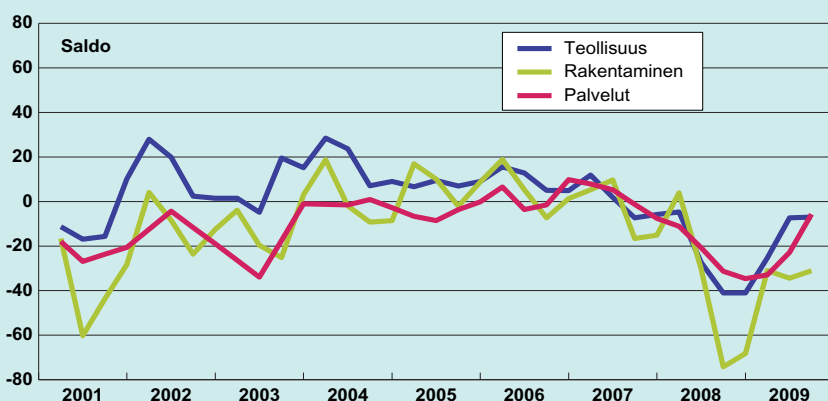

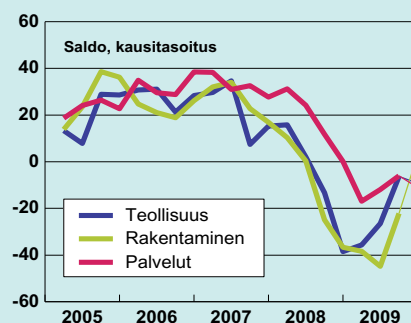
Suhdannebarometri

Marraskuu 2009

Suhdannenäkymät

Tuotanto- ja myyntiodotus

Suhdanteet marraskuussa 2009

- Suhdantetilanne edelleen hyvin heikko, vaikka pysyikin ennallaan alkukesään nähden
- Näkymät lähikuukausille vielä hyvin varovaiset: ei nopeaa elpymistä juuri millään toimialalla
- Tuotanto ja myynti eivät enää supistuisi, mutta tilauskanta on matala ja kapasiteettia paljon vapaana
- Kansainvälisen talouden indikaattoreiden hyvä vire on jatkunut – USA:n talous kääntyi loppukesällä vahvaan kasvuun
- Kuluva vuosi silti ennätysellisen synkkä: ensi vuodestakin odotetaan heikkoa erityisesti EU-maissa

EK:n lokakuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan suomalaisyritysten suhdantetilanne on edelleen varsin synkkä, vaikka alkukesään nähden sen arvioidaan pysyneen lähes ennallaan. Tuotannon raju pudotus on päätynyt, mutta uusia tilauksia on saatu vielä vähän. Teollisuuden varastojen taso on kuitenkin supistunut selvästi, samoin kuin rakennusyritysten myymättömien asuntojen määrä.

Näkymät lähikuukausille ovat vielä hyvin varovaiset. Tuotannon odotetaan pysyvän matalalla tasolla, ja henkilöstön määrä vähenisi vielä hieman. Ensi vuoden alkupuolelle on erittäin varovaisia kasvuodotuksia.

Tuotannon lasku päätynyt, elpyminen viipyy vielä

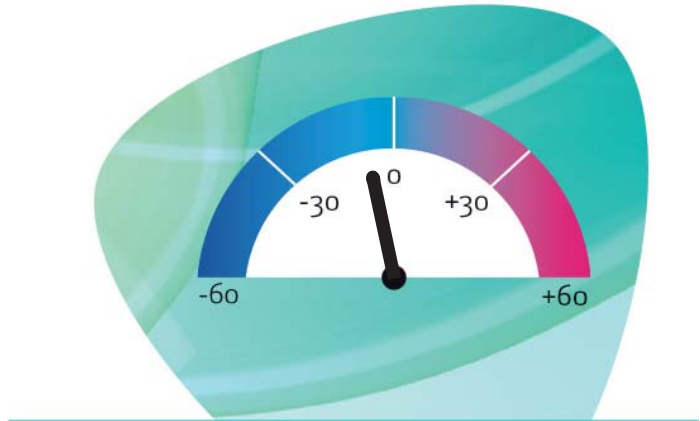
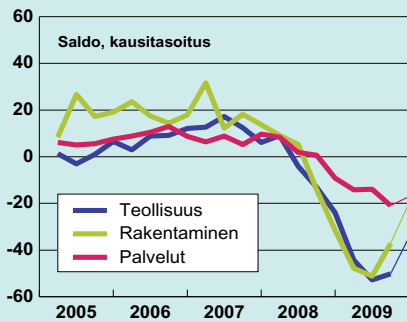
Teollisuusyritykset eivät odota merkittävää elpymistä talven ja kevään aikana. Tuotannon ei odoteta enää supistuvan, mutta uusia tilauksia on saatu vähän ja kapasiteettia on paljon vapaana. Metsä- ja kemianteollisuudessa on varovaisia odotuksia markkinatilanteen asteittaisesta kohenemisestä, kun taas teknologiateollisuus arvioi lähikuukausien olevan vielä huomattavan heikkoja. Suhdannenäkymiä mittaava saldoluku oli lokakuussa -6 (heinäkuussa -8).

Rakentamisessa yleinen suhdannekuva on hieman kirkastunut, mutta kausiteikijöistä johtuen lähikuukausia luonnehditaan vielä heikoiksi. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -32 (heinäkuussa -35). Palvelualoilla odotukset ovat jonkin verran parantuneet, mutta heikon suhdannevaiheen arvioidaan silti jatkuvan. Suhdannenäkymät olivat lokakuussa tasolla -5 (heinäkuussa -23).

Henkilöstö vähenee lähikuukausina vielä selvästi

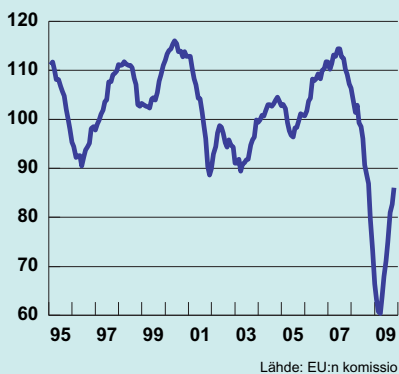
Työvoiman määrän ennustetaan vähenevän edelleen loppuvuonna kaikilla kolmella päätoimialalla. Vähennys jäisi kuitenkin hieman pienemmäksi kuin kuluvan vuoden alkupuolella. Ammattityövoimapolua oli jonkin verran rakentamisessa ja eräillä palvelualoilla. Riittämätön kysyntä on merkittä-

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

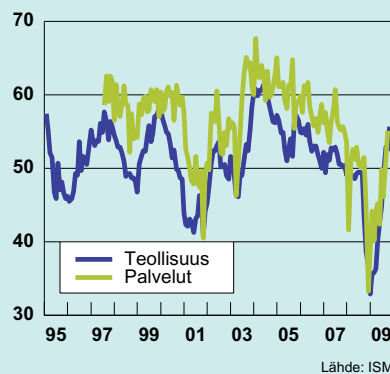

Koko elinkeinoelämän suhdannenäkymät ovat kokonaisuutena edelleen varovaiset, eikä merkittävää elpymistä odoteta. Heikon suhdannevaiheen ennustetaan jatkuvan vuodenvaihteessa ja ensi vuoden alkupuolella.

Talouden ilmapiiri-indikaattori, EU-maat

Ostopäälliköiden indeksi, USA

Euron dollarikurssi

vin toiminnan este. Teollisuuden kapasiteetin käyttöaste on parantunut vain aavistuksen. Nyt 45 % yrityksistä toimi täydellä kapasiteetilla (heinäkuussa 38 %).

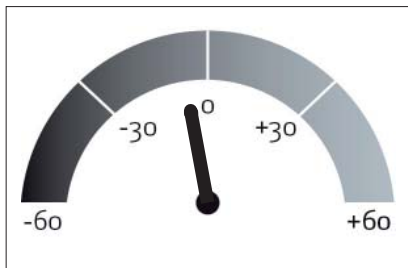
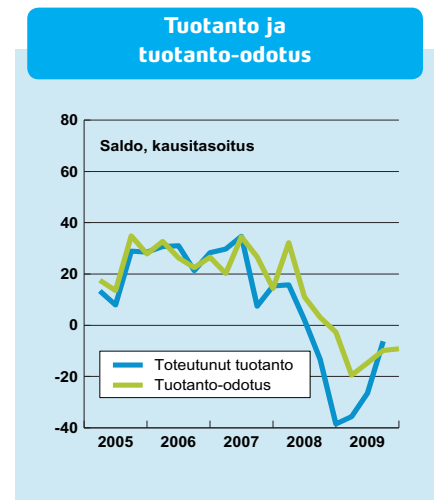
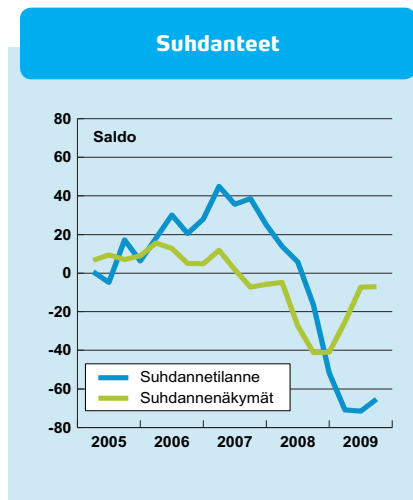
Ensimmäisiä merkkejä maailmantalouden käänneestä

Kansainvälistä talouskehitystä ennakoivat indikaattorit ovat yleisesti jatkaneet vahvistumistaan. Yritysten ja kuluttajien luottamus on useilla markkinoilla vahvistunut, ja ennen kaikkea finanssimarkkinoiden tilanne on vakiintunut.

USA:n talous kääntyi alkusyksyllä vahvaan kasvuun elvytystoimien myötä. Samoin Kiinan kasvuvauhti on nopeutunut. Osakekurssit ovat nousseet voimakkaasti, mutta viime viikkoina suunta on taittunut. Kuluvasta vuodesta on muodostumassa erittäin heikko koko maailmantaloudessa. Ensi vuodellekin erityisesti EU-maiden kasvuennusteet ovat varsin matalia.

Teollisuus

- Suhdannetilanne jatkui erittäin heikkona alkusyksylläkin
- Uusia tilauksia niukasti – tuotannon lasku kuitenkin päättyi ja varastot supistuivat
- Näkymät edelleen huomattavan varovaiset: tuotannon nopeaa elpymistä ei nähdä
- Henkilöstön selvä väheneminen jatkuu

Teollisuuden suhdannenäkymät

Suomalaiset teollisuusyritykset kuvaavat tämänhetkisiä suhdanteita erittäin heikoiksi, vaikka tilanne ei synkentytkään kesään nähden. Uusia tilauksia on saatu vähän, ja tilauskanta on edelleen niukka. Tuotannon lasku kuitenkin pysähtyi alkusyksyllä ja varastot supistuivat tavallista pienemmiksi.

Suhdanneodotukset yhä varovaiset – ei juuri elpymistä lähikuukausina

Suhdanneodotukset lähikuukausille ovat edelleen vaisut, eikä nopeaa elpymistä nähdä juuri millään teollisuuden toimialalla.

Metsä- ja kemianteollisuudessa on varovaisen myönteisiä odotuksia talven ja ensi kevään markkinatilanteesta. Teknologiateollisuuden näkymät ovat sen sijaan heikkomat. Henkilöstön odotetaan jatkavan selvässä laskussa.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa -6 (heinäkuussa -8). Lokakuun tiedustelussa 12 % yrityksistä odotti suhdannekäännettä parempaan (heinäkuussa

12 %). Synkkeneviä suhdanteita odotti lokakuussa 18 % (heinäkuussa 20 %) vastaajista.

Kapasiteettia edelleen paljon vapaana

Teollisuuden tuotannon lasku hidastui odotetusti alkusyksyllä. Loppuvuonnaakaan ei odoteta vielä kasvua, vaan tuotantomäärät jäisivät kolmannen neljänneksen tasolle tai jopa hieman laskisivat yhä.

Ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tuotannon odotetaan kasvavan aavistuksen matalalta lähtötasoltaan.

Kapasiteetin käyttöaste on pienestä parantumisestaan huolimatta yhä heikko. Lokakuussa 55 prosentilla yrityksistä on käyttämätöntä kapasiteettia (heinäkuussa 62 %).

Tilauksia saatu vielä niukasti

Teollisuusyritykset saivat alkusyksyllä yhä erittäin niukasti uusia tilauksia. Tilauksen määrä ei kuitenkaan enää supistunut edellisestä neljänneksestä. Tilauskanta koheni hivenen, mutta sen taso oli edelleen

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2007				2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	26	39	13	10	13	9	-8	-46	-37	-19	1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	38	32	15	17	15	8	-2	-32	-12	-6	-8	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	84	90	89	85	80	79	64	40	37	38	45	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	30	25	23	19	6	-1	-27	-56	-60	-56	-51	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	21	19	19	10	0	-8	-31	-59	-64	-59	-53	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	0	-2	8	5	10	13	16	19	12	-1	-15	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	12	28	13	-3	10	5	-11	-31	-44	-44	-48	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	13	5	4	-1	2	-12	-28	-47	-40	-46	-32	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	35	39	33	20	19	12	-9	-40	-66	-79	-61	
Vienti odotus seuraavalle 3 kk:lle	21	26	15	22	14	18	-12	-24	-11	-1	-14	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	38	44	56	54	39	53	46	57	66	60	62	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	15	19	27	23	11	20	9	1	0	0	1	
puute kapasiteetista	11	17	14	11	12	7	3	1	1	2	1	
riittämätön kysyntä	15	10	15	16	19	24	34	55	63	59	58	
muu este	3	5	5	9	3	4	2	1	1	1	4	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	45	35	38	25	14	5	-16	-51	-70	-72	-66	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	12	2	-7	-6	-5	-28	-41	-41	-26	-8	-6	

matala. Myönteistä on valmistuote-varastojen voimakas lasku. Varastot ovat jo tavallista pienemmät.

Loppuvuonna uusien tilausten määrään odotetaan kasvavan hieman matalalta lähtötasoltaan.

Henkilöstön supistuminen hidastuu vain vähän

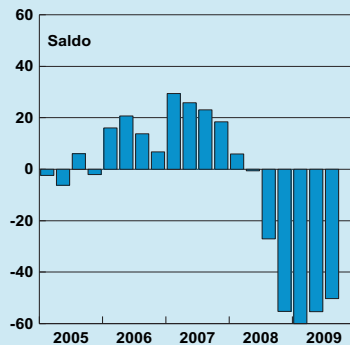
Teollisuuden henkilöstö väheni kolmannella neljänneksellä edelleen selvästi.

Loppuvuonna henkilöstön vähenemisen ennustetaan vain hieman loivenevan.

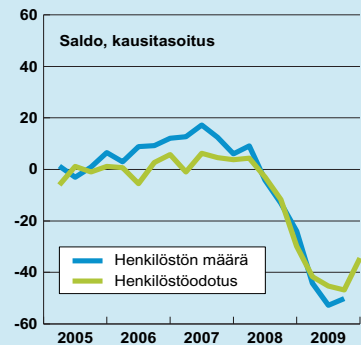
Myyntihintojen arvioidaan jatkavan laskua loppuvuonna. Kustannusten ennustetaan pysyvän lähes nykytasollaan, jolloin kannattavuus heikentyisi selvästi.

Riittämätön kysyntä on ongelmana yli puolella yrityksistä. Työvoimapuutaa ja kapasiteettipulaa ei juuri esiintynyt - kumpaakin koki vain 1 % vastaajista. Rahoitusvaikeudet arvioi keskeiseksi ongelmaksi 3 prosenttia yrityksistä.

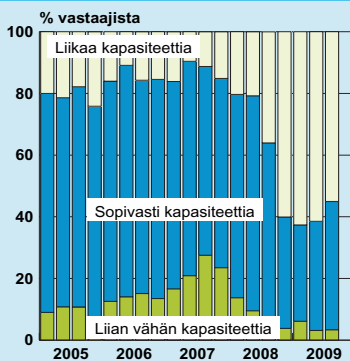
Tilaukanta

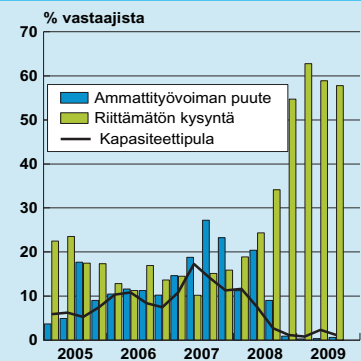
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

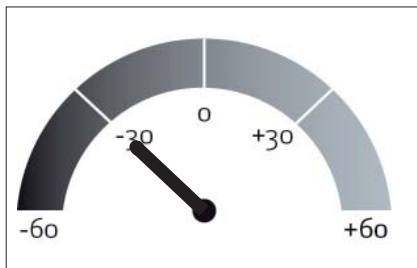
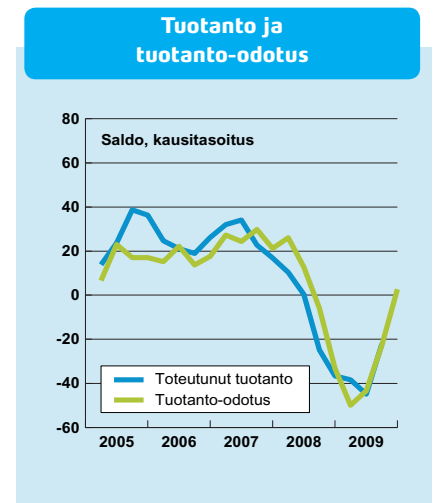
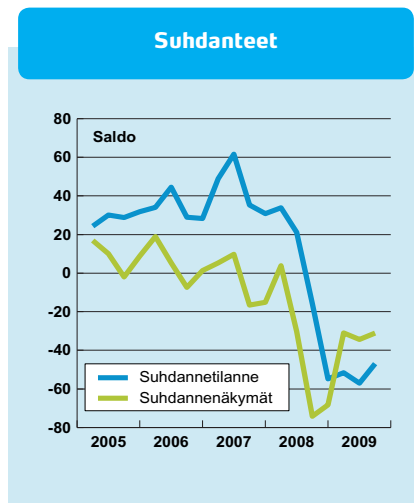

Tuotannon kasvun esteet

Rakentaminen

- Suhdanne tilanne kokonaisuutena vielä heikko, vaikka se koheni aavistuksen alkuvuodesta
- Tilausten ja tuotannon lasku hidastunut
- Myymättömien asuntojen määrä vähentynyt tuntuvasti, myös kapasiteetin käyttöaste kohentunut
- Lähikuukausista odotetaan heikkoja osin kausitekijöiden vuoksi – markkinatilanne vakiintumassa

Rakentamisen suhdannenäkymät

EK:n lokakuussa tekemän tiedustelun mukaan rakentamisen suhdanne tilanne on yhä varsin heikko, vaikka se kohenikin aavistuksen vuoden alkupuoleen nähden.

Suhdanne tilanne heikko, vaikka pientä parannusta alkusyksyllä

Tilausten ja tuotannon määrä laski vielä kolmannella neljänneksellä, mutta pudotus jäi selvästi alkuvuotta pienemmäksi.

Myönteistä suhdannekuvassa on myymättömien asuntojen määrän tuntuva lasku sekä kapasiteetin käyttöasteen koheneminen.

Kausitekijät heikentävät suhdanne odotuksia

Varsin heikon suhdannevaiheen odotetaan jatkuvan tulevan talven aikanakin. Kausiluonteiset tekijät synkettävät suhdanne odotuksia, mutta yleisen markkinatilanteen arvioidaan olevan vakiintumassa.

Lähitulevaisuuden suhdannenäkymiä mittaava saldoluku oli lokakuussa -32. Edellisessä, heinäkuun tieduste-

lussa se oli -35. Suhdannekäännettä parempaa ennusti lokakuussa 10 %, heikkenemistä puolestaan 42 % yrityksistä.

Kyselyyn osallistuneiden rakennusyritysten uusien tilausten määrä laski kolmannella vuosineljänneksellä vähemmän kuin vuoden alkupuolella. Lähikuukausina tilausten uskotaan jäävän yhä niukoiksi, mutta tilanteen ei ennusteta enää heikkenevän.

Tilaukanta on selvästi alle tavanomaisen, vaikka sen kuvattiinkin jatkaneen varovaista elpymistä viime talven pohjalukemista.

Myymättömien huoneistojen määrä pienentynyt selvästi – kapasiteettia paljon vapaana

Kapasiteetin käyttöaste koheni edelleen hieman. Silti enemmän kuin joka kolmannella yrityksellä oli vapaata kapasiteettia.

Myymättömien asuinhuoneistojen määrä laski edelleen merkittävästi. Nyt sitä kuvattiin jo tavanomaista pienemmäksi.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2007				2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	55	34	1	-2	20	-12	-53	-51	-26	-8	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	47	46	-1	2	35	12	-56	-75	-23	-3	-20	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	94	100	97	94	91	91	70	40	35	60	62	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	11	37	26	20	13	1	-10	-63	-68	-60	-43	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-28	-20	-20	-8	-1	-17	-41	-58	-62	-52	-54	
Myyttömien asuinhuoneistojen määrä normaaliin verrattuna	-12	8	25	43	3	0	27	28	36	-23	-44	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	26	47	19	-16	4	39	-12	-61	-55	-17	-34	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	33	15	-20	5	35	-24	-58	-69	-18	-40	-40	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-7	24	41	41	6	2	-31	-42	-63	-42	-74	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	37	-23	24	38	-6	32	-37	-9	-41	-63	4	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	71	73	73	70	62	48	64	73	82	70	63	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	52	48	45	37	31	37	11	12	6	14	6	
puute kapasiteetista	18	21	12	13	12	0	8	0	0	0	1	
riittämätön kysyntä	11	11	17	22	6	13	41	60	71	44	56	
muu este	9	9	9	5	14	0	7	7	11	11	2	
Suhdanneilanne tällä hetkellä	49	62	35	31	34	22	-15	-55	-52	-58	-46	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	6	9	-16	-15	3	-30	-74	-68	-31	-35	-32	

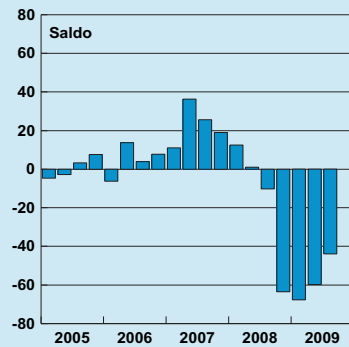
Tiedustelun mukaan rakentamisen tuotannon lasku loiveni loppukesällä ja alkusyksyllä. Alkutilven aikana tuotannon laskun ennustetaan päättyvän.

Rakennusyritysten henkilökunnan väheneminen jatkui melko voimakkaana alkusyksyllä, vaikka laskutahdi olikin vuoden alkupuolta hitaampaa. Työvoiman määrän ennustetaan jatkavan supistumista lähikuukausinakin, mutta vähennys hidastuisi edelleen.

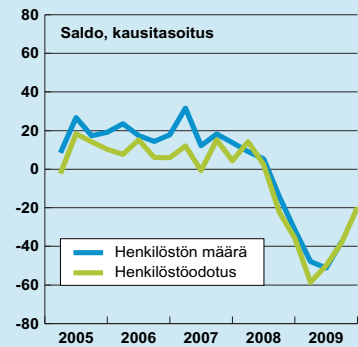
Ammattityövoimapulan koki ongelmaksi 6 prosenttia vastaajista. Sen sijaan riittämätön kysyntä oli vaikeutena peräti noin puolella toimialan vastaajista.

Rakennusyritykset arvioivat myyntihintojen laskun loivenevan, mutta jatkuvan silti loppuvuonnakin. Kannattavuuden arvioidaan heikkenevän hieman loivemmin kuin kuluvan vuoden alkupuolella.

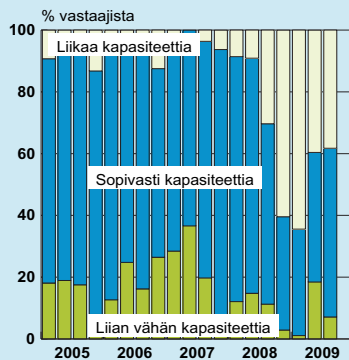
Tilaukanta

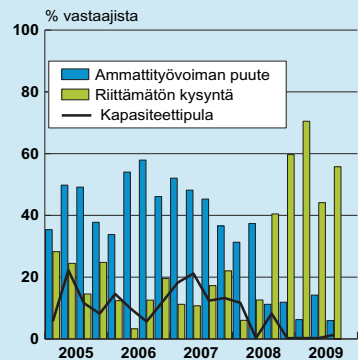
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

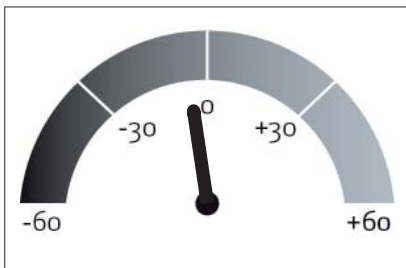
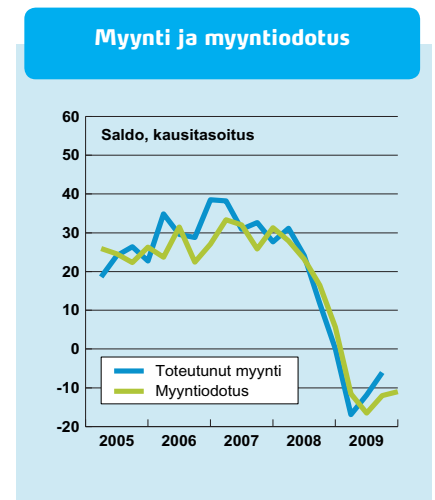
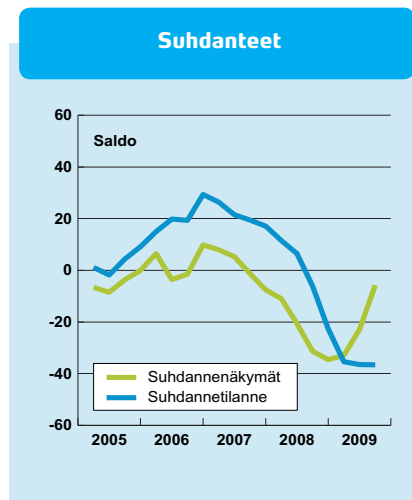

Tuotannon kasvun esteet

Palvelut

- Suhdanteet jatkuneet varsin heikkoina loppukesällä ja alkusyksyllä
- Suhdannekuopan ei odoteta enää syvenevän (saldoluku -5)
- Kustannusten nousun odotetaan pysähtyvän, kannattavuuden heikkeneminen hidastuu
- Henkilöstö vähenee kuitenkin vielä jonkin verran

Palveluyritysten suhdannenäkymät

Palveluyritysten suhdanteet ovat pysyneet heikkoina loppukesän ja alkusyksyn aikana. EK:n lokakuussa tekemässä tiedustelussa tämänhetkistä tilannetta kuvattiin selvästi tavanomaista heikommaksi.

Suhdannekuopan ei odoteta enää syvenevän

Näkymät lähikuukausille ovat kuitenkin parantuneet aiemmasta. Suhdanteiden ei uskota enää heikkenevän olennaisesti. Näkymät ovat parantuneet useimmilla palvelualoilla, erityisesti rahoitus- ja vakuutuspalveluissa sekä tieto- ja viestintäyrityksissä.

Palveluyritysten suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -5. Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä suhdannetiedustelussa näkymät olivat tasolla -23.

Suhdannekäännettä kohti parempaa odotti lokakuussa 13 prosenttia palvelualojen yrityksistä. Tilanteen heikentymiseen lähikuukausina us-

koi yhä 18 prosenttia. Runsas kaksi kolmasosaa eli 69 % vastaajista arvioi suhdanteidensa pysyvän nykyisellään talven ja alkukevään aikana.

Myyntin ennustetaan yhä vähenevän hieman

Suhdannebarometriin osallistuneiden palveluyritysten myynti laski alkusyksyllä aavistuksen. Laskuvauhti hidastui vuoden alkupuoleen nähden.

Loppuvuonna myynnin arvioidaan yhä hieman alenevan, mutta laskun arvioidaan päättyvän ensi vuoden alussa.

Heikko kysyntä rajoittaa toimintaa yhä yli 41 prosentissa palveluyrityksiä. Työvoimapula oli ongelmana kuudella prosentilla.

Kustannusten nousun odotetaan päättyvän

Palvelujen myyntihinnat laskivat aiempaa nopeammin alkusyksyllä. Loppuvuonna laskun ennustetaan jatkuvan, mutta jäävän hieman

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2007				2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	36	33	32	29	29	26	10	1	-21	-9	-7	
Myyntiä odotus seuraavalle 3 kk:lle	37	22	35	22	27	15	8	-19	-13	-13	-7	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	7	12	5	6	10	6	0	-12	-12	-9	-23	
Henkilökunta odotus seuraavalle 3 kk:lle	16	-4	8	9	13	-4	-5	-16	-18	-22	-16	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	40	39	39	38	40	41	42	43	51	52	51	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	24	24	24	23	27	24	18	8	7	6	6	
puute kapasiteetista	5	3	4	4	4	3	3	5	1	1	1	
riittämätön kysyntä	10	10	9	10	8	13	22	30	42	41	41	
muu este	4	4	4	4	3	3	3	4	3	3	3	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	26	22	19	18	12	6	-6	-23	-35	-37	-37	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	8	5	-1	-8	-11	-21	-31	-34	-33	-23	-5	

vähäisemmäksi kuin kolmannella neljänneksellä.

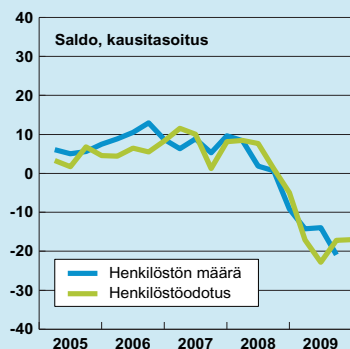
Kustannusten kohoaminen hidastui, ja jäi keskimäärin varsin vähäiseksi kolmannella neljänneksellä. Kustannuksia onnistuttiin jopa alentamaan tieto- ja viestintäpalveluissa. Alkutilalla kustannusten nousun ennustetaan pysähtyvän.

Palveluyritysten kannattavuus heikkeni yhä varsin selvästi. Lähikuukausina kannattavuuden ennustetaan edelleen hieman heikentyvän.

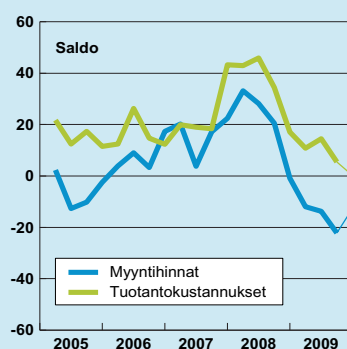
Henkilöstö vähenee edelleen

Palvelualojen henkilöstön väheneminen kiihtyi heinä-syyskuussa. Lähikuukausina henkilöstövähennysten ennustetaan jatkuvan, mutta jäävän hieman viime kesää pienemmiksi. Palvelualojen tilanne on kokonaisuutena vakaampi kuin teollisuuden ja rakentamisen

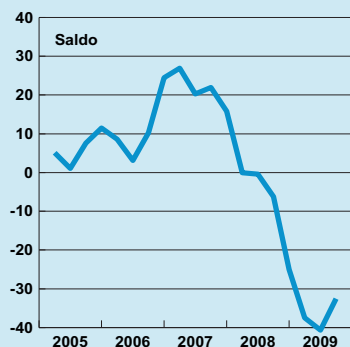
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

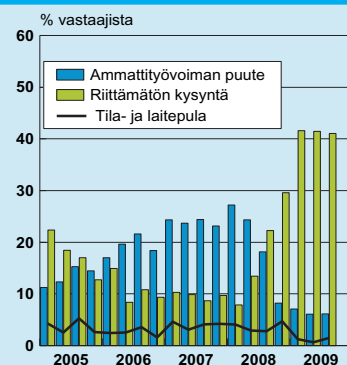
Hinnat ja kustannukset

Kannattavuus

Myyntin kasvun esteet

Elintarviketeollisuus

- Suhdanteen tilanne tavanomaista heikempi, tilauskanta suppea
- Tuotannon ja henkilöstön laskun ennustetaan jatkuvan
- Myyntihinnoissa selvää laskupainetta – kustannusten nousun odotetaan päättyvän
- Yleiset suhdannenäkymät edelleen miinuksella (saldoluku -19)

Elintarviketeollisuuden suhdanteen tilanne on tavanomaista heikempi, ja lähikuukausina sen ennustetaan synkkenevän vielä lisää.

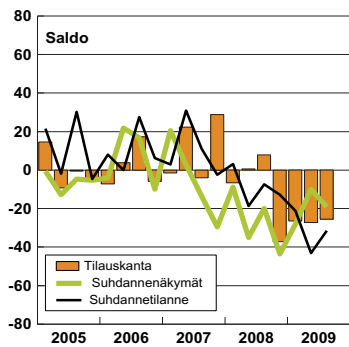
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -19 (heinäkuussa -10). Lokakuun tiedustelussa 24 % vastaajista arvioi suhdanteidensa heikkenevän edelleen. Paranemista odottavia yrityksiä oli 5 %.

Hinnoissa laskupainetta

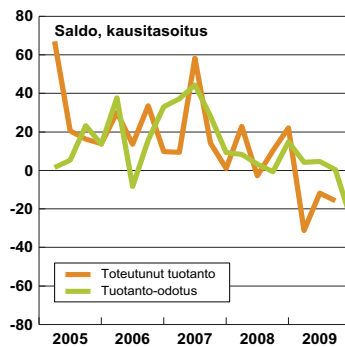
Myyntihinnoissa on selvää laskupainetta lähikuukausina. Kustannukset ovat nousseet, mutta nousun arvioidaan päättyvän vuodenvaihteessa.

Vastaajayritysten tuotanto on vähentynyt koko alkuvuoden, ja lähikuukausina laskun ennustetaan jatkuvan. Kapasiteettia on vapaana noin puolella alan yrityksistä. Henkilöstön ennustetaan vähenevän jopa aiempaa voimakkaammin.

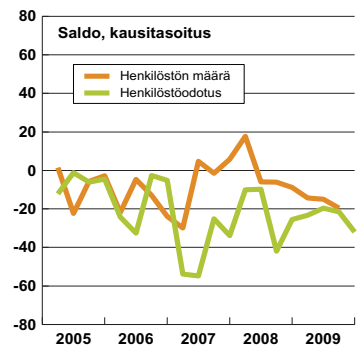
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

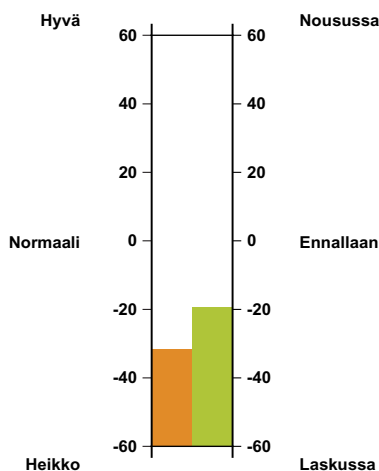

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanteen tilanne

Suhdannenäkymät

Suhdanteetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-4	-7	26	23	-57	-18	1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	9	11	26	-29	12	13	-14	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	76	93	87	58	57	42	49	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-7	1	7	-37	-26	-27	-26	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-3	-48	-54	-76	-60	-38	-60	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-5	18	19	34	-12	30	19	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	12	9	-8	-12	-17	-2	-23	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-1	-48	-27	-20	-6	-33	-34	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	8	22	-11	-5	-58	-26	-36	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	30	-12	38	2	26	-15	-23	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	18	10	10	8	52	55	46	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	6	1	1	0	0	0	0	
puute kapasiteetista	10	0	0	0	2	1	0	
riittämätön kysyntä	1	8	4	7	51	54	46	
muu este	0	2	1	0	0	0	0	
Suhdanteen tilanne tällä hetkellä	3	-19	-7	-13	-21	-43	-31	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-9	-35	-20	-43	-29	-10	-19	

Teva-teollisuus

- Suhdanteet yhä huomattavan heikot, vaikka pientä parannusta kesään verrattuna
- Tuotanto ja henkilöstö edelleen laskussa
- Odotukset vielä varovaiset, mutta hajonta alan sisällä kasvanut (suhdannenäkymien saldoluku -10)
- Erityisesti henkilöstön voimakas supistuminen jatkuu

Teva-teollisuuden tämänhetkinen suhdannetilanne on yhä huomattavan heikko, vaikka pientä parannusta onkin tapahtunut kesään nähden. Odotukset lähikuukausille ovat edelleen varovaiset, mutta näkymien hajonta toimialan sisällä on kasvanut.

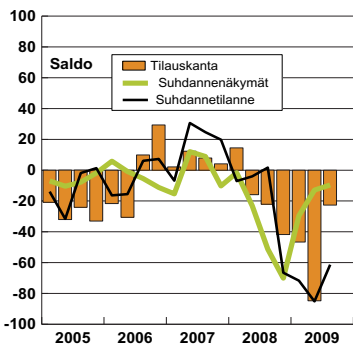
Tilaukanta koheni jonkin verran, mutta se on yhä varsin niukka. Tuotanto väheni loppukesällä hieman, ja henkilöstö oli selvässä laskussa.

Henkilöstö vähenee yhä

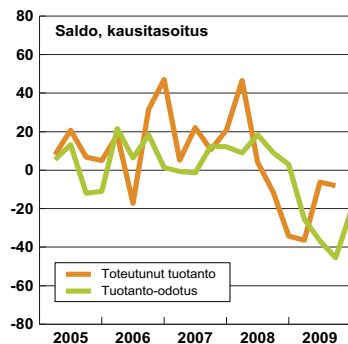
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -10 (heinäkuussa -12). Suhdanteiden vahvistumista odotti lokakuussa 20 % yrityksistä. Heikkenemistä ennusti puolestaan 30 prosenttia.

Henkilöstön ennustetaan jatkavan voimakasta laskua. Samoin tuotannon väheneminen jatkuu.

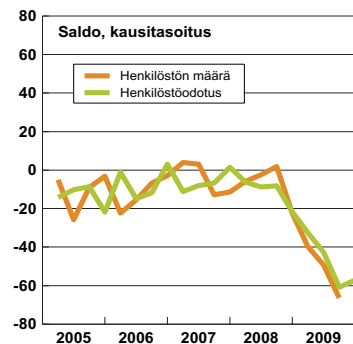
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

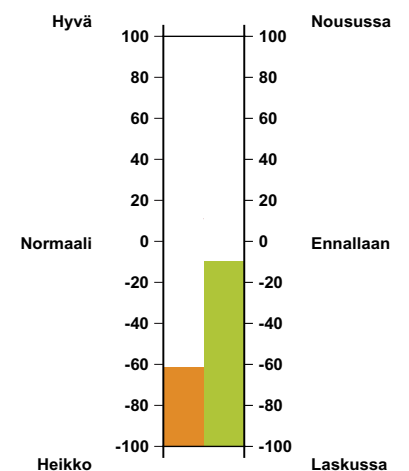

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	45	-2	-3	-48	-36	-12	0	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	9	9	20	-29	-46	-46	1	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	93	79	77	39	28	27	66	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	15	-16	-22	-42	-47	-85	-23	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	13	-7	-25	-45	-46	-84	-10	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	44	28	-4	16	-3	-27	-40	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-10	6	13	-32	-45	-38	-54	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-12	-10	-14	-32	-46	-62	-47	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	40	-15	5	-68	-28	-49	-62	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	32	5	17	-23	27	-27	-27	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	42	39	27	64	60	68	50	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	7	0	0	0	0	0	
puute kapasiteetista	2	4	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	27	31	27	55	47	56	32	
muu este	0	0	0	0	0	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-7	-4	1	-67	-71	-86	-61	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-2	-24	-51	-70	-30	-12	-10	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Puuteollisuus

- Suhdanne tilanne kääntynyt parempaan edellisen Suhdannebarometrin odotusten mukaisesti
- Lähtötaso kuitenkin äärimmäisen heikko – tilauskanta edelleen normaalia niukempi
- Myyntihintojen nousu vahvistui, ja varastot laskivat alle normaalin
- Suhdannekuvan asteittaisen vahvistumisen odotetaan jatkuvan (saldoluku +27)

Mekaanisen metsäteollisuuden suhdanne tilanne on kääntynyt parempaan ennätyskellisen synkältä lähtötasolta. Tämänhetkistä suhdannekuvaa luonnehditaan silti yhä vaisuksi.

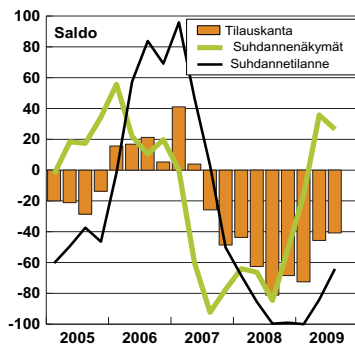
Suhdanne näkymien saldoluku oli lokakuussa +27 (edellinen +35). Paranevaa odottaa 33 % vastaajista, heikkenemistä vain 6 %. Tilauskanta vahvistui hieman, mutta oli silti selvästi alle tavanomaisen.

Tuotanto ja hinnat kohenemassa

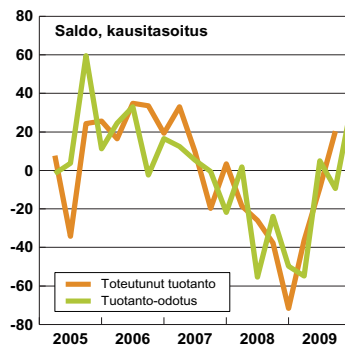
Tuotannon pitkään jatkunut lasku kääntyi loivaksi kasvuksi. Henkilöstön supistuminen päättyi. Kapasiteettia on silti selvästi vapaana. Varastot supistuivat jo selvästi alle normaalin. Lähikuukausina tuotannon odotetaan kasvavan jonkin verran. Henkilöstö pysyisi lähes ennallaan.

Myyntihintojen nousu kiihtyi, ja vahvistuvan suunnan odotetaan jatkuvan.

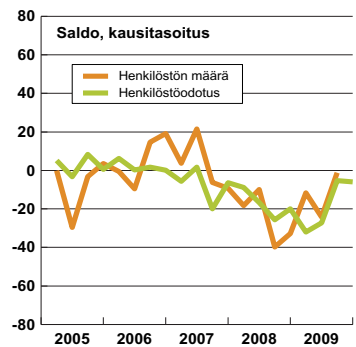
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

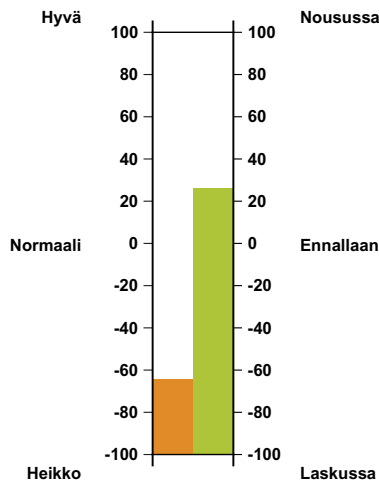

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanne tilanne

Suhdanne näkymät

Suhdanne tiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-14	-22	-29	-92	-35	-3	31	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-54	-12	-64	-56	6	4	22	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	11	35	2	2	12	55	53	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-44	-63	-81	-69	-72	-46	-41	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-68	-86	-81	-88	-92	-65	-43	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	66	69	59	68	48	4	-28	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-17	0	-46	-41	-10	-11	-9	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-17	-33	-17	-34	-30	-13	-1	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-78	-85	-59	-67	-72	-18	1	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-35	-8	-36	-29	-4	8	8	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	78	68	77	99	86	47	72	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	0	2	0	0	0	0	
puute kapasiteetista	2	2	2	2	2	2	23	
riittämätön kysyntä	76	51	75	97	78	45	48	
muu este	5	15	15	1	5	0	22	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-69	-86	-100	-99	-100	-84	-64	
Suhdanne näkymät lähitulevaisuuteen	-64	-66	-85	-50	-15	35	27	

Paperiteollisuus

- Paperiteollisuuden suhdannekuva on yhä huomattavan heikko, vaikka pientä kohenemista tapahtunut
- Myyntihinnat kehittyneet edelleen heikosti
- Lähikuukausina markkinatilanteen enteillään paranevan aavistuksen (suhdannenäkymien saldo +7)
- Työvoiman supistuminen jatkuu, eikä myyntihintojen kohenemista odoteta

Paperiteollisuuden suhdanteet ovat edelleen erittäin heikot, vaikka kaikista syvin aallonpohja onkin si-
vuutettu. Tilauskanta on pienestä toipumisestaan huolimatta yhä niukka. Kahdella kolmasosalla yrityksistä on käyttämätöntä kapasiteettia.

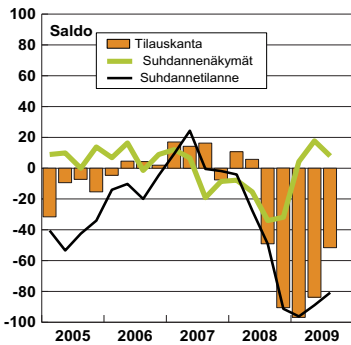
Ei vielä vahvaa nousua näkyvissä

Myyntihinnat olivat loppukesälläkin erittäin matalalla, mutta samalla kustannustasoa saatiin hieman alennettua.

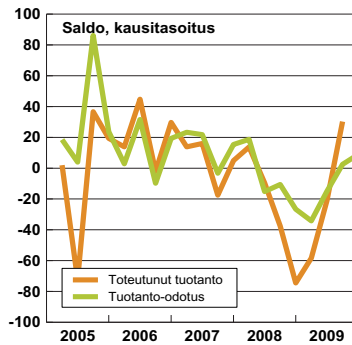
Tuotannon odotetaan kasvavan aavistuksen lähikuukausina. Henkilöstön väheneminen kuitenkin jatkuu. Hintojen paranemista ei odoteta vielä, ja kustannusten pelätään kääntyvän uudelleen kasvuun.

Suhdannenäkymien saldoluku oli +7 (heinäkuussa +18). Vahvistuvaa kehitystä ennusti lokakuussa 16 %, heikennystä puolestaan 9 % yrityksistä.

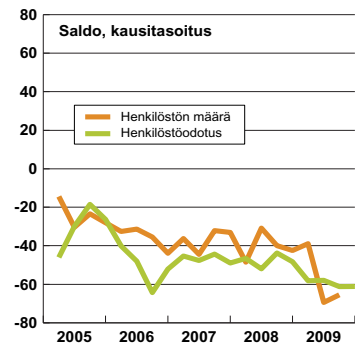
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

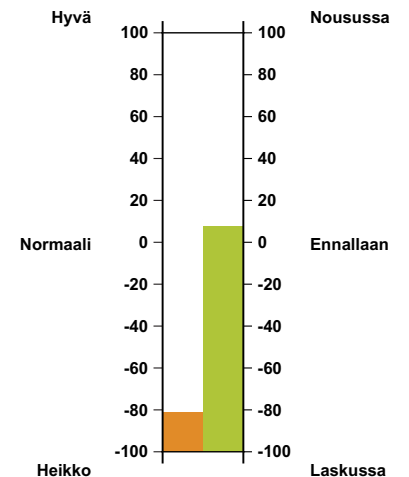

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	17	-15	-27	-88	-59	-24	40	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-31	-2	-34	-52	-31	15	3	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	82	82	44	10	12	5	33	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	10	5	-49	-91	-97	-84	-52	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	2	1	-56	-90	-95	-82	-49	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	20	17	22	-9	0	-3	-23	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-48	-18	-39	-56	-39	-56	-63	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-47	-40	-52	-62	-54	-56	-64	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	1	3	-34	-89	-96	-85	-62	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-11	4	-12	-7	2	10	-9	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	30	41	54	78	75	93	71	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	1	0	0	0	0	1	
puute kapasiteetista	4	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	10	28	48	77	74	92	67	
muu este	20	19	6	9	0	4	3	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-4	-27	-49	-91	-96	-89	-81	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-7	-15	-35	-32	5	18	7	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Painaminen

- Suhdannetilanne edelleen erittäin heikko
- Tuotannon ja henkilöstön lasku jatkunut alkusyksyn ajan
- Lähikuukausina tilanteen odotetaan yhä hieman synkistyvän
- Tuotannon ja henkilöstön odotetaan pysyvän laskusuunnassa

Painoalan yritysten suhdannetilanne on alkuvuoden tavoin erittäin heikko, eikä kohentumista ole tapahtunut. Tilauskanta on huomattavasti alle normaalin, ja tuotanto on jatkanut varsin jyrkkää laskua.

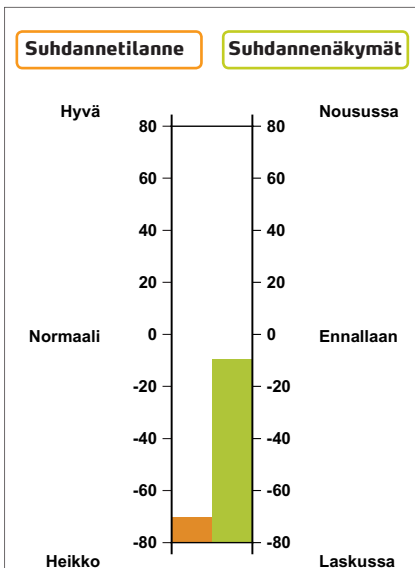
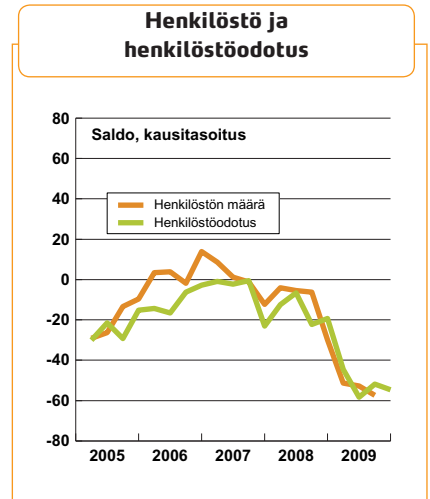
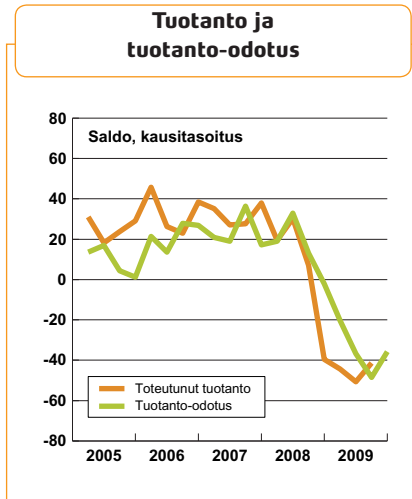
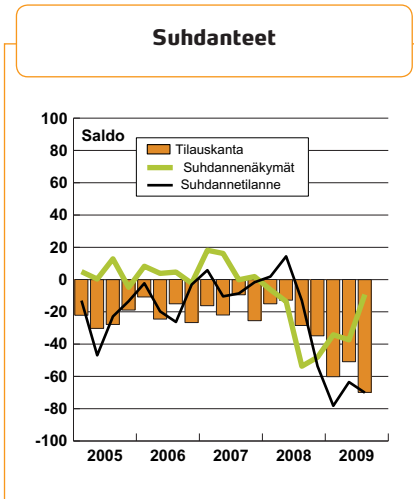
Vapaata kapasiteettia yleisesti

Suhdanteiden ennustetaan painuvan yhä hieman heikommiksi vuodenvaihteessa ja ensi vuoden alussa.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -10 (heinäkuussa -37). Paranevia suhdanteita ennusti lokakuussa 11 % yrityksistä, kun taas 21 % arvioi tilanteen heikenevän yhä.

Vapaata kapasiteettia oli lokakuussa hieman yli puolella toimialan yrityksistä.

Tuotannon odotetaan jatkavan vähenemistä, ja myös henkilöstö supistuu yhä. Samoin hintojen ennustetaan pysyvän laskussa loppuvuonna.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	15	32	15	-43	-52	-44	-31	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	40	15	6	-37	-27	-49	-26	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	74	76	67	45	36	55	47	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-16	-13	-29	-35	-61	-51	-70	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-31	-21	-37	-56	-70	-64	-66	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-14	-15	-14	-25	-15	-18	-21	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	6	1	-6	-41	-42	-44	-56	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-2	-24	-22	-45	-54	-54	-56	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-3	-9	-8	-20	-60	-75	-62	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	3	15	-35	-36	-47	-11	-12	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	39	36	52	69	83	68	58	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	13	4	13	4	4	0	0	
puute kapasiteetista	10	10	4	0	5	0	0	
riittämätön kysyntä	13	25	40	69	72	68	58	
muu este	3	1	0	0	1	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	2	14	-13	-54	-78	-63	-70	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-6	-14	-53	-48	-34	-37	-10	

Kemianteollisuus

- Tämänhetkinen suhdannetilanne erittäin heikko, eikä juuri parantunut alkuvuodesta
- Tuotannon lasku päättyi odotetusti, mutta hintataso laski selvästi
- Kapasiteettia huomattavan paljon vapaana
- Yleiset suhdannenäkymät vähän kirkastuneet (saldoluku +10), mutta henkilöstö supistuisi vielä vähän

Kemianteollisuuden yritysten suhdannetilanne on yhä erittäin heikko ja tilauskanta matala. Lähikuukausille odotetaan pientä kohentumista suhdanteisiin, mutta henkilöstö supistuisi vielä vähän.

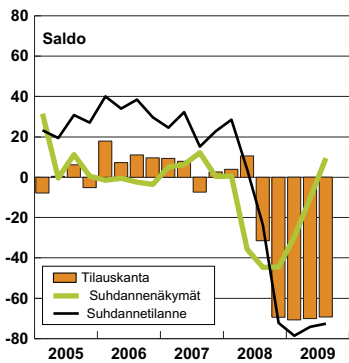
Uusien tilausten määrän lasku päättyi loppukesällä, mutta tilauskanta on yhä huomattavan niukka. Kapasiteettia oli vapaana 67 prosentilla yrityksistä. Myös tuotannon pudotus päättyi, mutta hintataso laski yhä selvästi.

Näkymät hieman paremmat - henkilöstö supistuu vielä

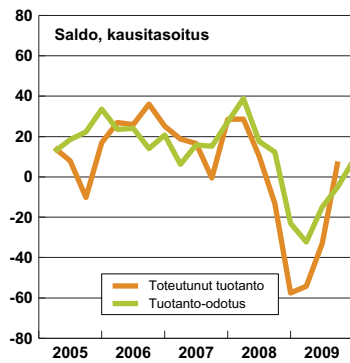
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +10 (heinäkuussa -11). Käännettä parempaan odotti lokakuun tiedustelussa 18 prosenttia vastaajista, ja 8 % arvioi tilanteen huononevan yhä.

Loppuvuonna tuotannon arvioidaan pysyvän likimain ennallaan. Henkilöstö supistuisi vielä jonkin verran. Myyntihintoihin ei odoteta merkittäviä muutoksia.

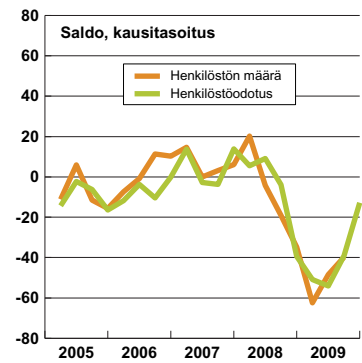
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

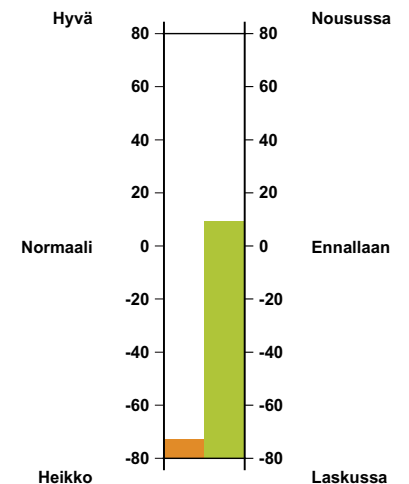

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	34	13	-7	-75	-50	-31	18	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	23	14	-30	-42	-9	1	-1	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	92	84	53	46	22	31	33	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	4	11	-32	-69	-71	-70	-70	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	5	16	-25	-70	-72	-73	-68	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	4	5	9	29	13	-19	-29	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	7	-21	-44	-64	-38	-42	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	14	-5	-41	-58	-52	-38	-14	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	35	33	12	-48	-64	-75	-58	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	39	28	6	-28	-6	-6	10	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	38	28	40	64	72	56	57	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	15	11	2	0	0	3	3	
puute kapasiteetista	3	9	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	21	13	40	63	72	56	56	
muu este	1	2	0	0	0	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	29	4	-23	-72	-79	-74	-73	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	1	-36	-45	-45	-30	-11	10	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Rakennustuoteteollisuus

- Suhdanteet edelleen erittäin heikot – tilauskanta niukka
- Parantumista ei odoteta vuodenvaiheessakaan, mutta tuotannon lasku loivenisi
- Suhdannenäkymien saldoluku lokakuussa -21 (heinäkuussa -5)

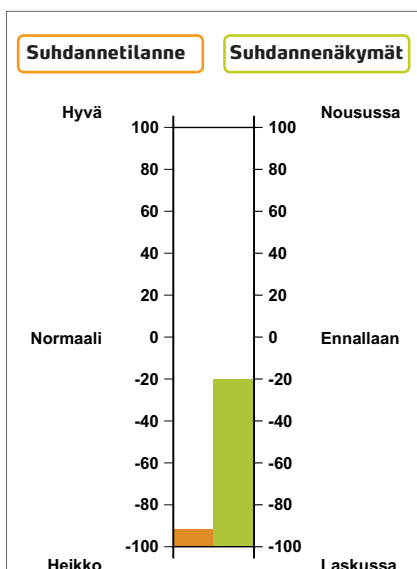
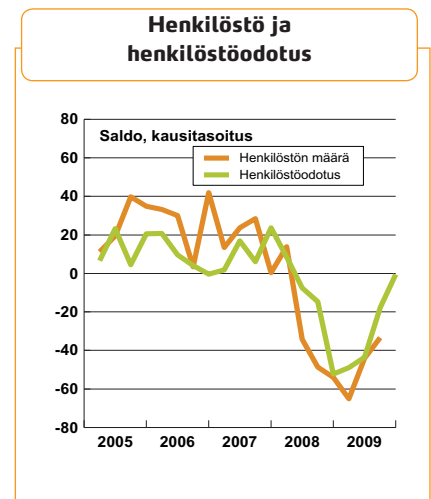
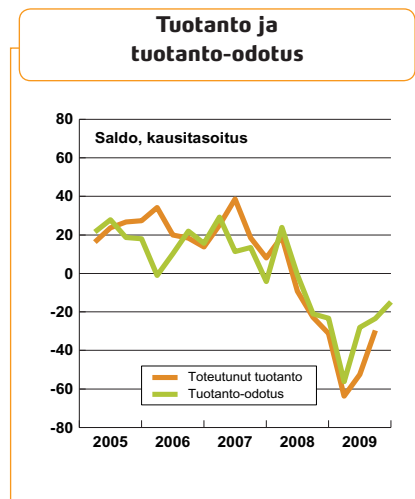
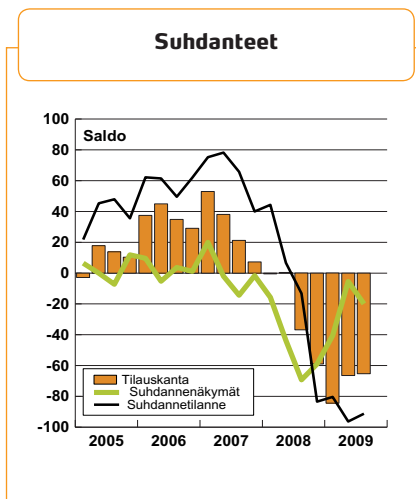
Rakennustuoteteollisuus ei ole nousut vielä syvästä suhdannekuopasta. Suhdannetilannetta kuvataan erittäin heikoksi. Valtaosalla yrityksistä tilauskanta on niukka. Parannusta tilanteeseen ei odoteta vielä vuodenvaihteessakaan.

Laskevat hinnat painavat kannattavuutta

Kapasiteetin käyttöaste on matala, ja tilauskanta kuvataan niukaksi. Tuotanto ja henkilöstö vähentyivät yhä alkusyksyllä. Lähiaikoina tuo-

tannon laskun ennustetaan loivenevan ja henkilöstön pysyvän likimain ennallaan. Myyntihintojen laskun ja kannattavuuden heikkenemisen odotetaan jatkuvan.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -21 (heinäkuussa -5). Suhdanteiden paranemista odotti 13 prosenttia ja heikkenemistä 34 % yrityksistä.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	23	15	-15	-65	-60	-31	-19	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	33	-23	-50	-60	7	-27	-40	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	90	78	55	18	22	19	21	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-1	0	-37	-58	-85	-66	-65	
Vientiilaukanta normaaliin verrattuna	8	-22	-20	-60	-82	-74	-65	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	7	1	37	30	28	5	-29	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	-10	-59	-75	-56	-23	-43	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	14	-20	-77	-48	-26	-17	-27	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	37	4	31	-44	-93	-93	-90	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	28	29	5	-2	5	-35	32	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	58	56	40	71	78	74	82	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	10	2	0	2	0	0	0	
puute kapasiteetista	29	25	0	0	1	0	0	
riittämätön kysyntä	23	26	40	69	77	74	82	
muu este	2	2	0	0	0	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	45	6	-14	-83	-80	-96	-91	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-16	-44	-69	-59	-40	-5	-21	

Teknologiатеollisuus

- Toimiala on suhdannekuopan pohjalla, eikä lähikuukausinakaan odoteta nousua
- Uudet tilaukset vähenivät yhä – lähikuukausina niiden laskun odotetaan kuitenkin päättyvän
- Yleiset suhdannenäkymät edelleen varovaiset (saldoluku -14)
- Tuotanto ja henkilöstö supistuisivat loppuvuonnakin

Teknologiатеollisuuden yritykset ovat suhdannekuopan pohjalta. Suhdannetilannetta kuvataan huomattavan heikoksi, vaikka se ei enää synkentyntykään alkukesästä. Paranomista ei ennusteta vielä ensi vuoden alussakaan – tuotannon lasku jatkuisi edelleen.

Ei vielä suhdannenousua odotuksissa

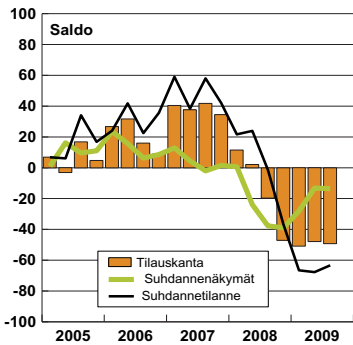
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -14 (heinäkuussa -13). Käännettä parempaan ennusti 7 %

vastaajista. Synkkenevään kehitykseen uskoj puolestaan 21 %. Uusien tilausten määrä laski vielä hieman alkusyksyllä. Viimeisellä neljänneksellä laskun ennustetaan päättyvän.

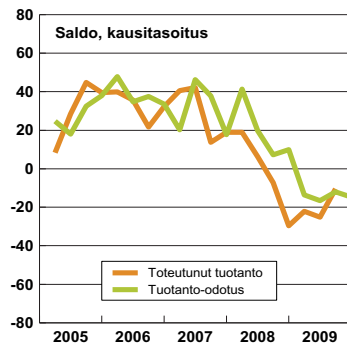
Vapaata kapasiteettia on puolella vastaajista. Sen sijaan valmistuotevarastot alenivat jo alle normaalin. Tuotannon tavoin myös henkilöstön odotetaan supistuvan loppuvuonna.

Myyntihintojen ja kannattavuuden heikon kehityksen ennustetaan myös jatkuvan.

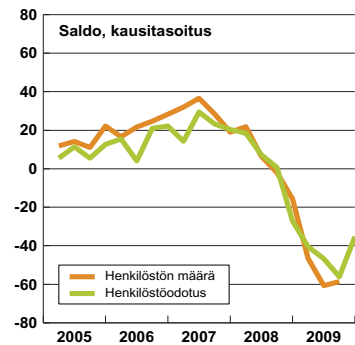
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

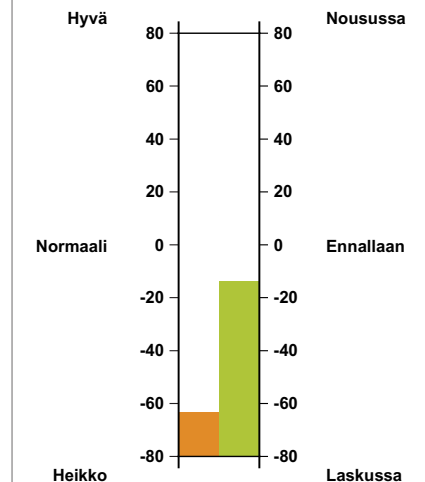

Suhdantedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	13	16	-7	-36	-24	-14	-9	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	26	13	14	-22	-11	-8	-11	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	82	79	72	48	47	47	50	
Tilaukset normaaliin verrattuna	11	3	-20	-47	-51	-47	-50	
Vientitilaukset normaaliin verrattuna	6	-1	-19	-47	-53	-50	-50	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	7	11	14	19	13	-2	-13	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	23	14	3	-23	-46	-56	-52	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	14	2	-23	-47	-42	-55	-30	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	27	19	-6	-27	-61	-89	-67	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	13	21	-19	-25	-18	-15	-21	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	40	66	47	52	60	53	62	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	15	34	15	1	0	0	0	
puute kapasiteetista	15	9	5	2	1	4	0	
riittämätön kysyntä	18	25	29	48	57	52	57	
muu este	1	1	2	0	2	1	4	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	22	24	-2	-37	-66	-67	-64	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	1	-25	-37	-39	-28	-13	-14	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Kauppa

- Suhdannetilanne ei enää heikentynyt loppukesällä, mutta sitä luonnehditaan yhä synkäksi
- Myynti ja henkilöstö supistuneet, eikä käännettä parempaan ennusteta
- Kannattavuus heikkenisi edelleen, mutta hieman aiempaa loivemmin
- Yleiset suhdannenäkymät aavistuksen kohentuneet (saldoluku -15)

Kaupan alan yritykset kuvaavat suhdannetilannettaan hyvin heikoksi, vaikka synkentyminen päättyikin loppukesällä. Myynti ja henkilöstö ovat olleet laskussa ja kannattavuus on alentunut. Käännettä parempaan ei vielä odoteta, mutta aiempaa harvemmat yritykset uskovat suhdanteiden jatkuvan heikentymistä.

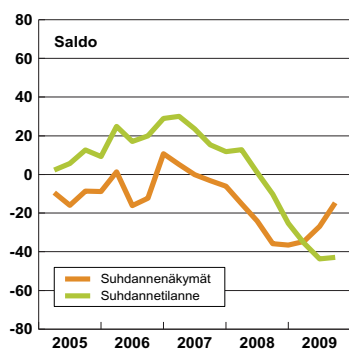
Myynnin ennustetaan supistuvan vielä loppuvuonnakin hieman. Samoin henkilöstö vähenisi yhä jonkin verran. Myös hintojen loivan

laskun ennustetaan jatkuvan, mutta kustannuksiin ei odoteta muutoksia. Kannattavuus heikkenisi hieman aiempaa loivemmin.

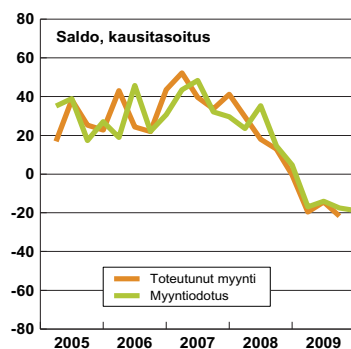
Suhdannenäkymät aavistuksen kohentuneet

Yleisten suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -15 (heinäkuussa -26). Suhdannekäännettä parempaan ennusti lokakuun tiedustelussa 12 % ja alamäen jatkumista 27 % yrityksistä.

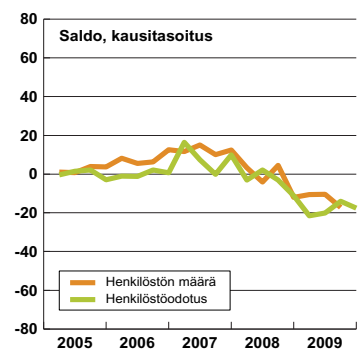
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

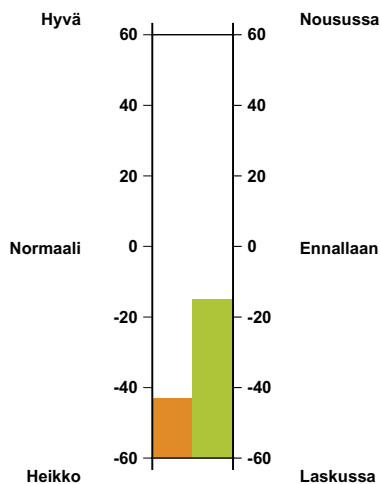

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	29	18	13	0	-20	-14	-22	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	35	14	5	-17	-14	-17	-19	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	9	0	-3	-13	-7	-7	-23	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	14	-13	-11	-21	-10	-23	-16	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	36	37	36	38	44	45	51	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	22	15	12	4	5	3	9	
puute kapasiteetista	6	2	4	4	1	1	2	
riittämätön kysyntä	9	17	18	29	37	40	38	
muu este	4	6	4	2	4	0	4	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	13	1	-11	-26	-36	-43	-42	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-15	-24	-35	-36	-35	-26	-15	

Hotellit ja ravintolat

- Suhdantetilanne pysyi heikkona alkusyksylläkin
- Sekä myynti että henkilöstö laskeneet selvästi
- Tulevasta talvikaudesta odotetaan hyvin vaisua: suhdannenäkymien saldoluku -30
- Myynnin väheneminen jatkuu, ja laskevien hintojen odotetaan painavan kannattavuutta

Hotelli- ja ravintola-alan yritysten suhdantetilanne pysyi alkusyksylläkin heikkona. Tämänhetkistä tilannetta luonnehditaan varsin synkäksi, kun sekä myynti että henkilöstö ovat laskeneet. Käännettä parempaan ei nähdä lähikuukausina, vaan laskun arvioidaan jatkuvan.

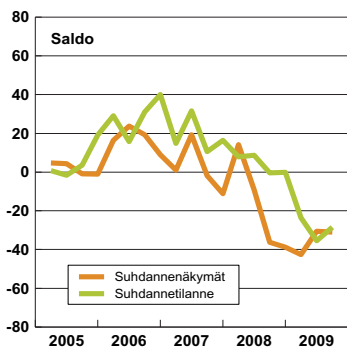
Heikot suhdanneodotukset talvikaudelle

Myynnin laskun odotetaan jatkuvan ja nopeutuvankin loppuvuonna.

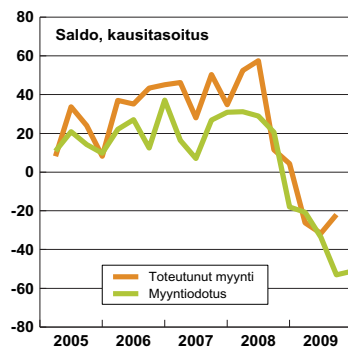
Samoin henkilöstö vähenisi yhä. Myyntihintojen ennustetaan kääntyvän laskuun, mikä painaisi kannattavuutta heikommaksi. Kustannusten arvioidaan pysyvän likimain ennallaan.

Suhdannenäkymien saldoluku on lokakuun tiedustelun mukaan -30 (heinäkuussa myös -30). Paranevia suhdanteita odotti 9 % ja tilanteen heikkenemistä 39 % vastaajista.

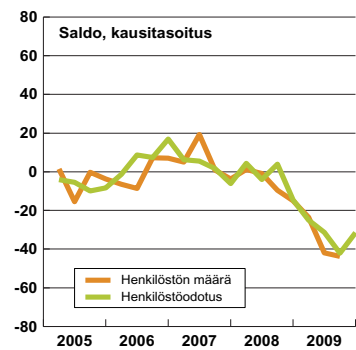
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

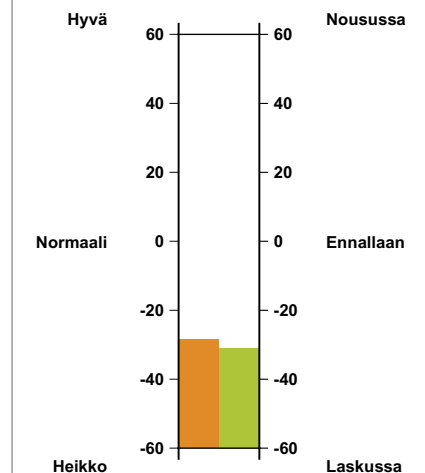

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	52	57	13	8	-28	-30	-20	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	29	35	-13	-36	-36	-37	-53	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-2	6	-4	-20	-26	-33	-41	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-3	-11	-30	-22	-47	-29	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	37	34	55	55	59	46	41	
Estenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	19	25	20	15	0	3	0	
puute kapasiteetista	1	1	0	2	2	0	0	
riittämätön kysyntä	3	9	40	37	56	43	41	
muu este	0	0	1	0	0	0	0	
Suhdantetilanne tällä hetkellä	8	9	0	0	-23	-35	-28	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	14	-9	-36	-38	-43	-30	-30	

Suhdantetilanne

Suhdannenäkymät

Liikenne

- Suhdannetilanne heikentynyt entisestäänkin hieman
- Kysynnän odotetaan yhä laskevan loivasti – suhdannekuoppa jatkuu yli vuodenvaihteen
- Yleiset suhdannenäkymät tasolla -9 (heinäkuussa -26)
- Myyntihintojen laskun arvioidaan hieman helpottavan; kustannusten nousu painaa kannattavuutta voimakkaasti

Liikennealan yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa heikentyneen entisestään alkusyksyllä. Kysyntä supistui ennustettuakin enemmän.

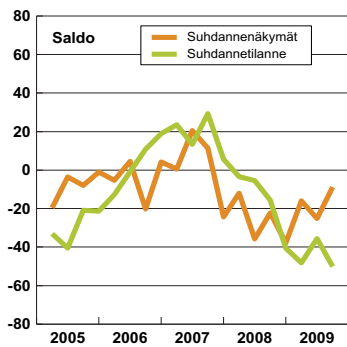
Suhdannekuoppa jatkuu yli vuodenvaihteen

Talven ja ensi kevään aikana yleisen suhdannekuvan odotetaan heikenevän vielä vähän. Myynti laskisi lähikuukausinakin loivasti, ja arvioiden mukaan myös henkilöstömäärä vähenisi jonkin verran.

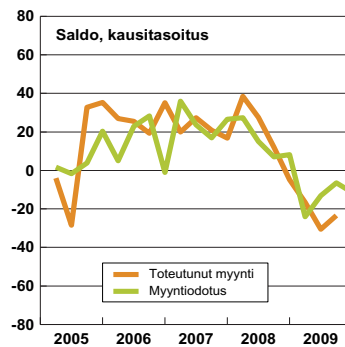
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -9 (heinäkuussa -26). Käännettä parempaan odotti lokakuussa 15 % ja tilanteen heikkenevistä 24 % toimialan vastaajaryityksistä.

Myyntihintojen laskun odotetaan loivenevan hieman loppuvuonna. Kustannukset olisivat kuitenkin nousussa, ja kannattavuus heikkenisi selvästi.

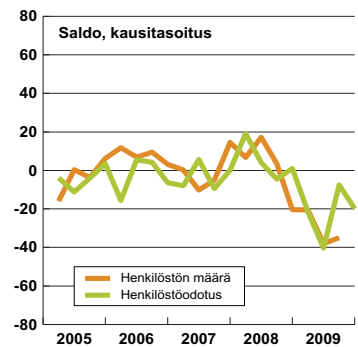
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

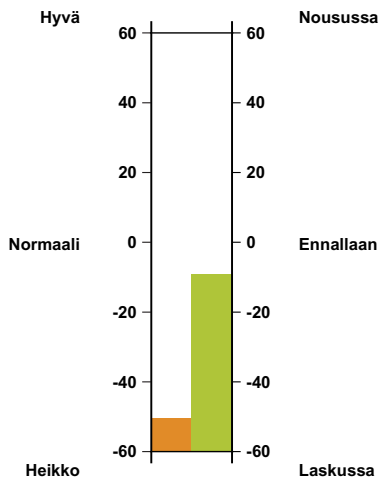

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	36	43	27	-28	-16	-19	-10	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	19	10	17	-35	-11	-7	2	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	3	28	6	-25	-25	-28	-34	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	14	-5	-2	-25	-36	-9	-22	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	40	53	41	64	46	64	63	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	17	16	9	6	0	5	5	
puute kapasiteetista	5	18	10	21	5	2	5	
riittämätön kysyntä	17	22	25	35	39	53	54	
muu este	4	1	0	10	0	4	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-3	-6	-16	-41	-48	-36	-50	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-12	-36	-23	-38	-16	-26	-9	

Rahoitus ja vakuutus

- Suhdanteet kääntyneet parempaan – tilanne vielä hieman normaalia heikempi
- Myynti sujui alkusyksyllä odotuksia paremmin, kannattavuuden heikkeneminen päättyi
- Yleisen markkinatilanteen arvioidaan olevan vakiintumassa
- Myynti kasvasi jonkin verran, ja henkilöstö pysyisi lähes ennallaan

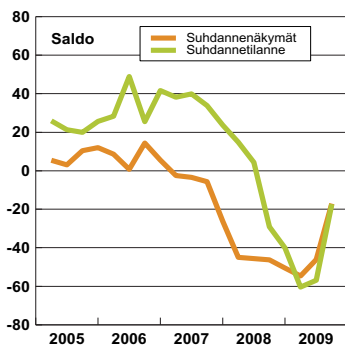
Rahoitus- ja vakuutusalan yritysten suhdannetilanne parani loppukesällä ja alkusyksyllä, mutta sitä kuvataan yhä hieman tavanomaista heikommaksi. Myynti sujui heinä-syyskuussa aiempia odotuksia paremmin, ja kannattavuuden heikkeneminen päättyi. Henkilöstö supistui vähän.

Suhdannekuva vakiintumassa
Suhdannekuvan arvioidaan olevan vähitellen vakiintumassa, ja selvästi aiempaa harvemmat yritykset

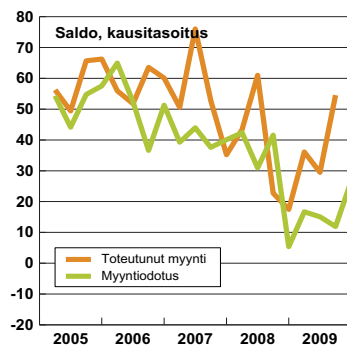
uskovat suhdanteiden jatkavan heikkenemistä. Myynnin ennustetaan keskimäärin kasvavan loivasti, ja henkilöstö pysyisi odotuksen mukaan lähes ennallaan.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -18 (heinäkuussa -46). Uusimmassa tiedustelussa vain 1 prosentti vastaajista odotti suhdanteiden paranemista, mutta enää 19 % uskoi niiden heikkenemiseen talvella ja alkukevällä.

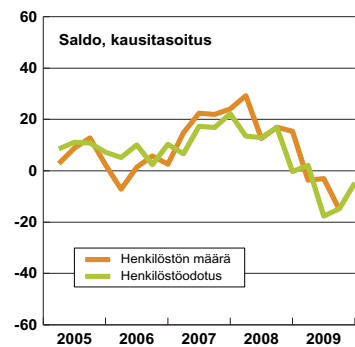
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

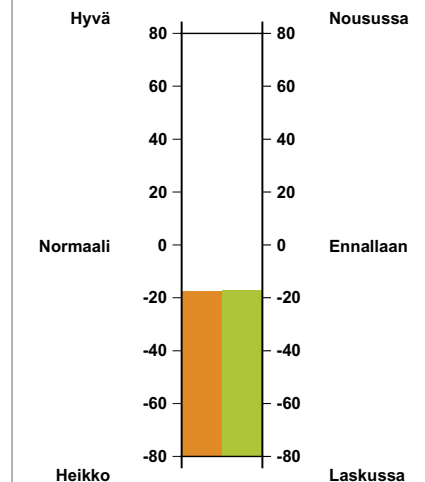

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	44	60	23	17	36	29	54	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	30	42	6	16	15	12	26	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	26	17	17	16	-5	-1	-16	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	13	11	0	9	-21	-18	-4	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	46	23	25	57	59	39	26	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	25	18	7	14	2	4	4	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	9	2	5	42	49	31	11	
muu este	11	3	14	13	7	8	11	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	15	5	-30	-40	-61	-56	-18	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-45	-46	-46	-51	-55	-46	-18	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Tieto- ja viestintäpalvelut

- Suhdannetilanne heikkeni alkusyksyllä, kun myynti supistui
- Laskeneet hinnat painoivat kannattavuutta
- Suhdannenäkymät kääntyneet parempaan (saldoluku +8)
- Myynnin ennustetaan kääntyvän vaimeaan kasvuun – myös kannattavuuden heikkeneminen päättyisi

Tieto- ja viestintäpalveluyritysten suhdannetilanne heikkeni alkusyksyllä. Myynti laski hieman, ja myös henkilöstö väheni.

Odotukset kääntyneet parempaan

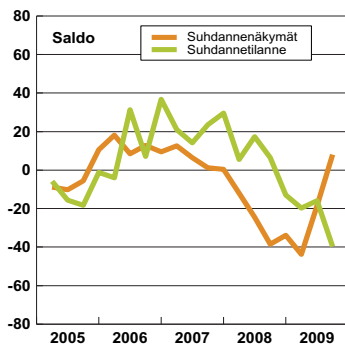
Odotukset lähikuukausille ovat aiempaa paremmat. Suhdanteiden arvioidaan kohentuvan jonkin verran talven ja ensi kevään aikana. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa +8 (heinäkuussa -19). Vahvistuvia

suhdanteita odotti lokakuussa 12 prosenttia vastaajista, ja heikkenevää kehitystä ennusti enää 4 prosenttia.

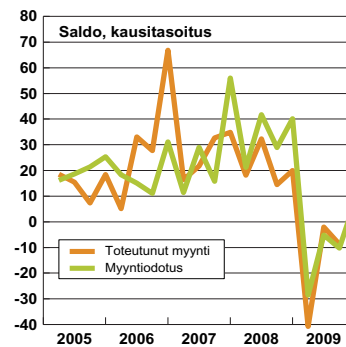
Myynnin arvioidaan kääntyvän vaimeaan kasvuun lähikuukausina. Henkilöstön ennustetaan vähenevän hieman loivemmin kuin alkusyksyllä.

Myyntihintojen ja kustannusten odotetaan alenevan, ja kannattavuus pysyisi lähes ennallaan.

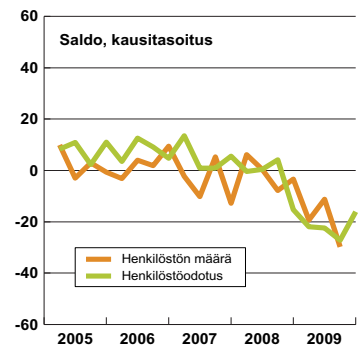
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

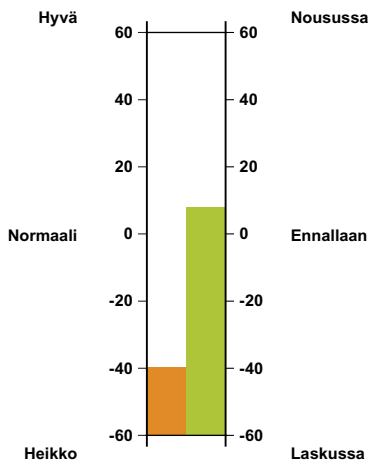

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	32	14	20	-41	-2	-9	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	42	29	41	-28	-6	-10	9	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	3	8	-9	-8	-21	-4	-31	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-8	6	-9	-23	-30	-25	-8	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	29	46	42	32	56	69	63	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	25	27	18	6	11	10	3	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	4	19	25	27	44	49	58	
muu este	0	0	0	2	5	10	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	6	17	7	-12	-20	-16	-40	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-12	-25	-39	-33	-44	-19	8	

Muut palvelut

- Suhdantetilanne edelleen varsin selvästi alle tavanomaisen
- Näkymät kuitenkin parantuneet, tilanne paranisi vähitellen (saldo-luku +10)
- Myynti pysyisi likimain ennallaan, mutta henkilöstö voisi vielä supistua vähän

Muita palvelualoja edustavat yritykset kuvaavat suhdantetilannettaan varsin selvästi normaalia heikommaksi. Muihin palvelualoihin luetaan Suhdannebarometrissa muun muassa kiinteistö-, opetus-, sosiaali-terveyspalvelut.

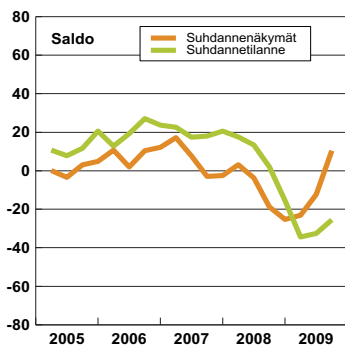
Odotuksia tilanteen paranemisesta

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat parantuneet. Suhdanteiden arvioidaan jonkin verran vahvistuvan lähikuukausina.

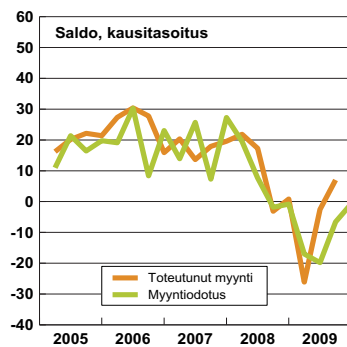
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +10 (heinäkuussa -12). Suhdanteiden vahvistumista odotti lokakuussa 17 % ja niiden heikkene- mistä 7 % vastaajista.

Myynnin ennustetaan pysyvän loppuvuonna ennallaan. Henkilöstö voisi kuitenkin supistua vähän.

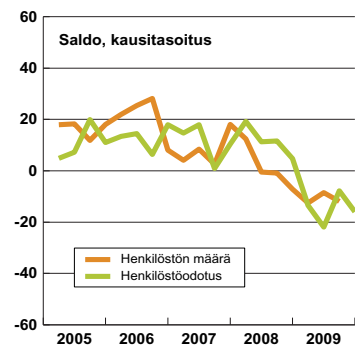
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

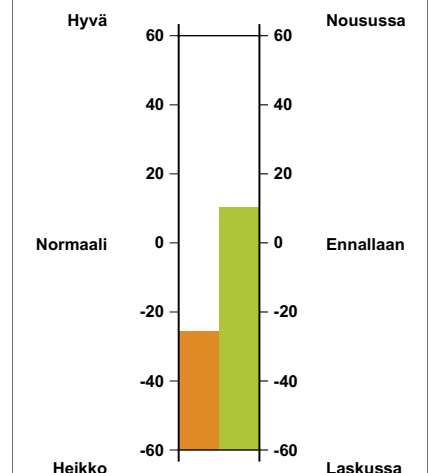

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2008				2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	21	18	-4	1	-26	-3	8	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-1	-1	-18	-20	-6	0	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	14	4	1	-13	-10	-5	-13	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	18	-2	3	-7	-18	-16	-19	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	52	46	54	45	58	53	47	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	43	42	33	15	13	11	6	
puute kapasiteetista	5	0	1	4	0	0	1	
riittämätön kysyntä	5	4	28	25	45	36	41	
muu este	0	0	1	3	0	2	0	
Suhdantetilanne tällä hetkellä	18	14	1	-16	-35	-33	-25	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	3	-4	-18	-25	-24	-12	10	

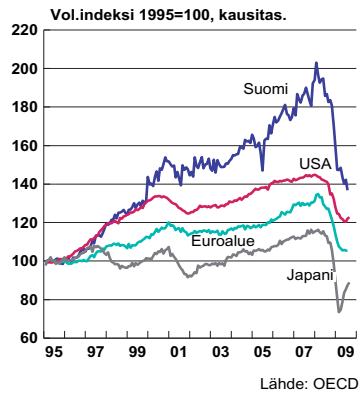
Suhdantetilanne

Suhdannenäkymät

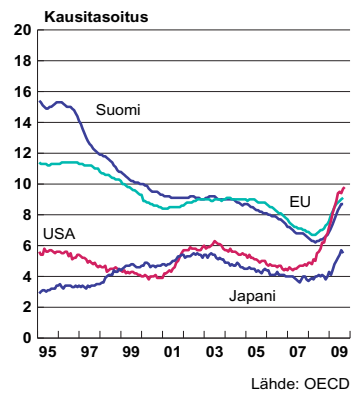

Taustatietoa taloudesta

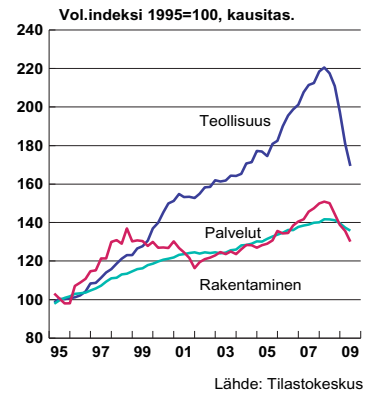
Teollisuustuotannon kehitys

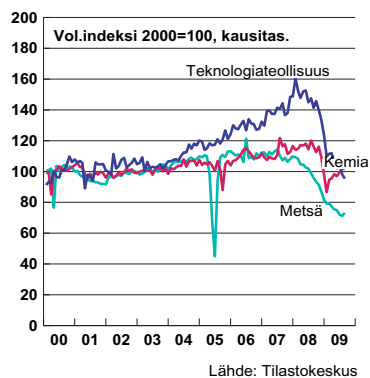
Työttömyysaste, %

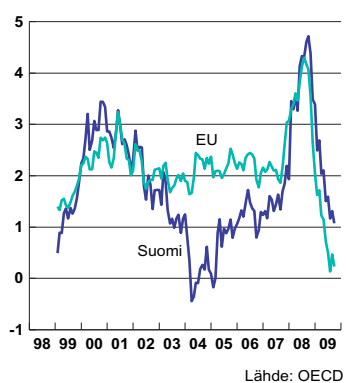
Kokonaistuotanto pääelinkeinoittain

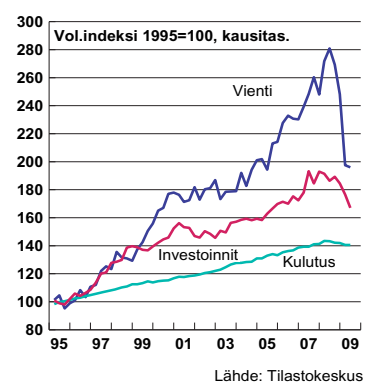
Teollisuustuotanto

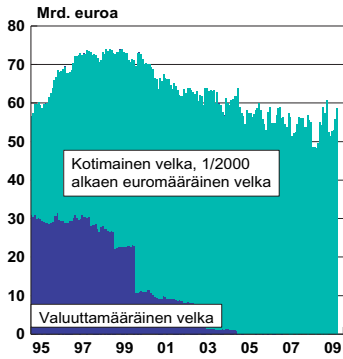
Inflaatio, %

Kysynnän päätekijät

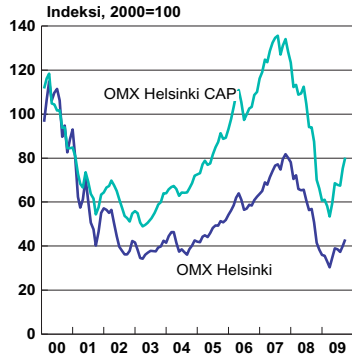

Valtionvelka

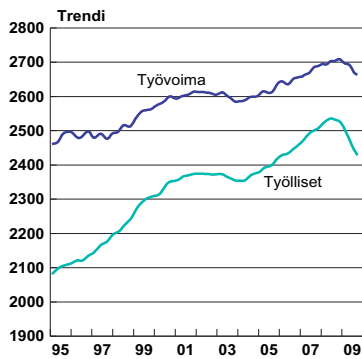
Lähde: Valtiokonttori

Pörssikursseja

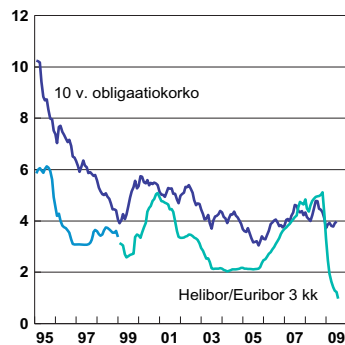
Lähde: OMX Helsinki

Työvoiman kysyntä ja tarjonta

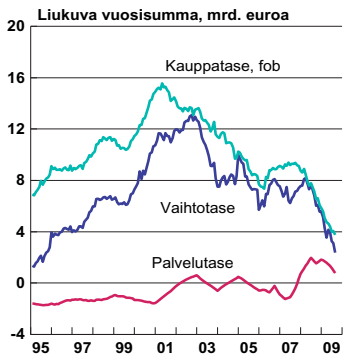
Lähde: Tilastokeskus

Korkoja, %

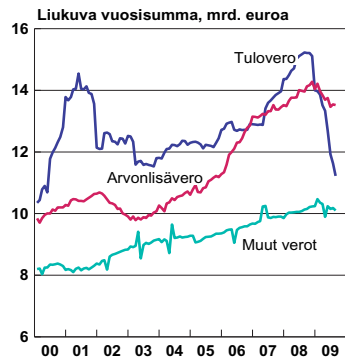
Lähde: Suomen Pankki

Ulkomaankaupan taseet

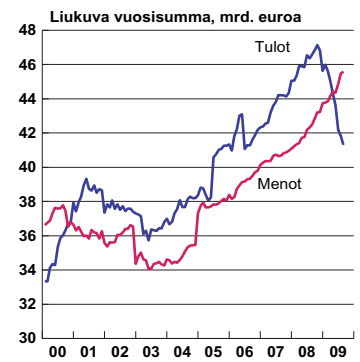
Lähde: Suomen Pankki

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

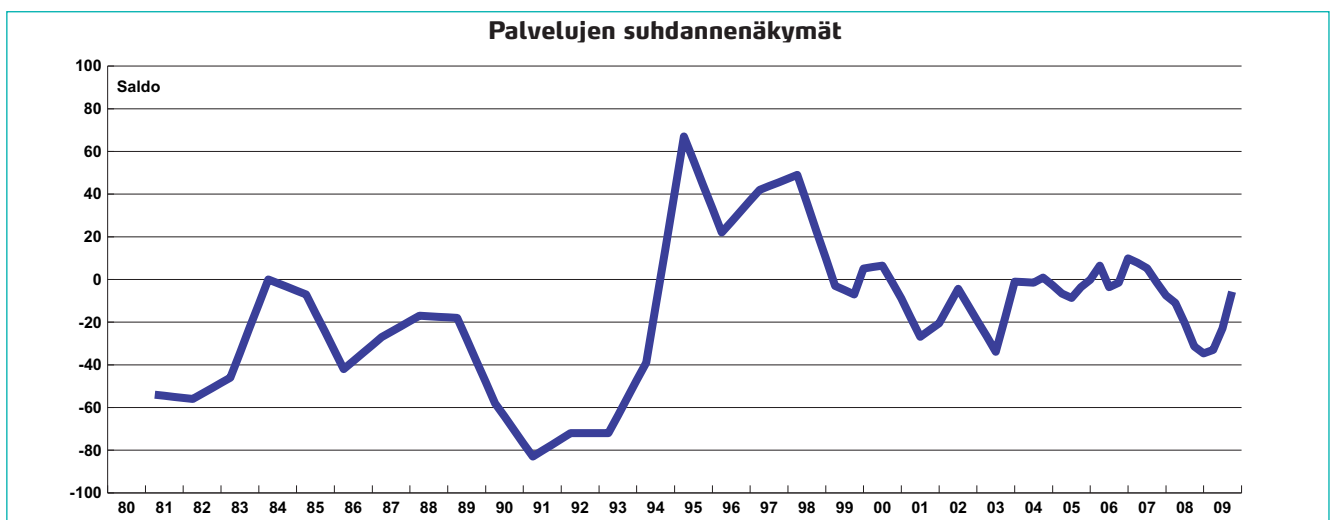
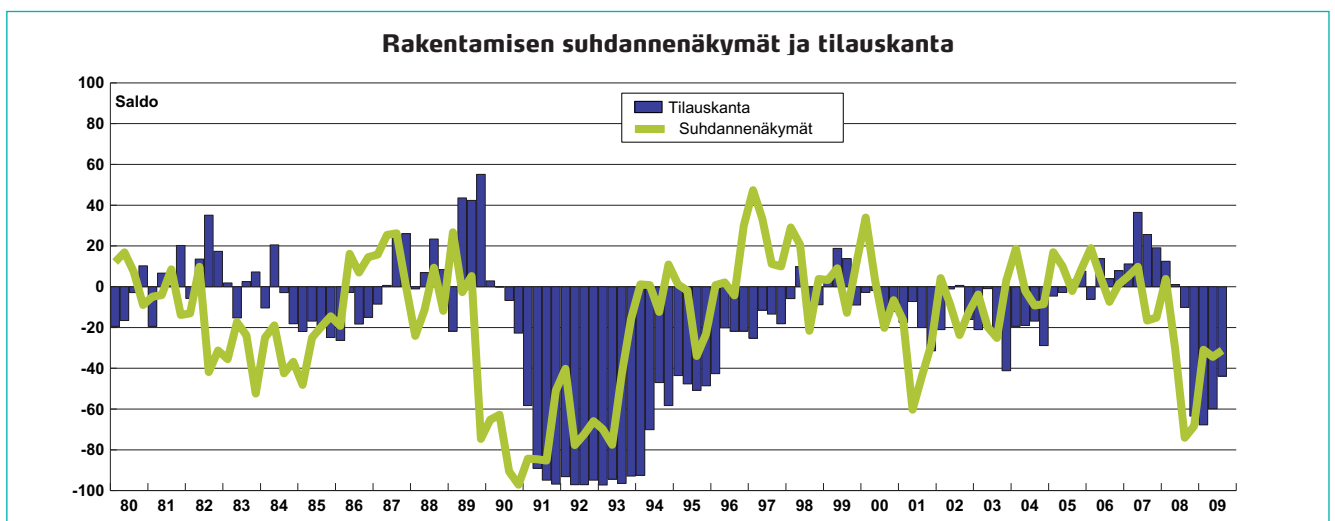
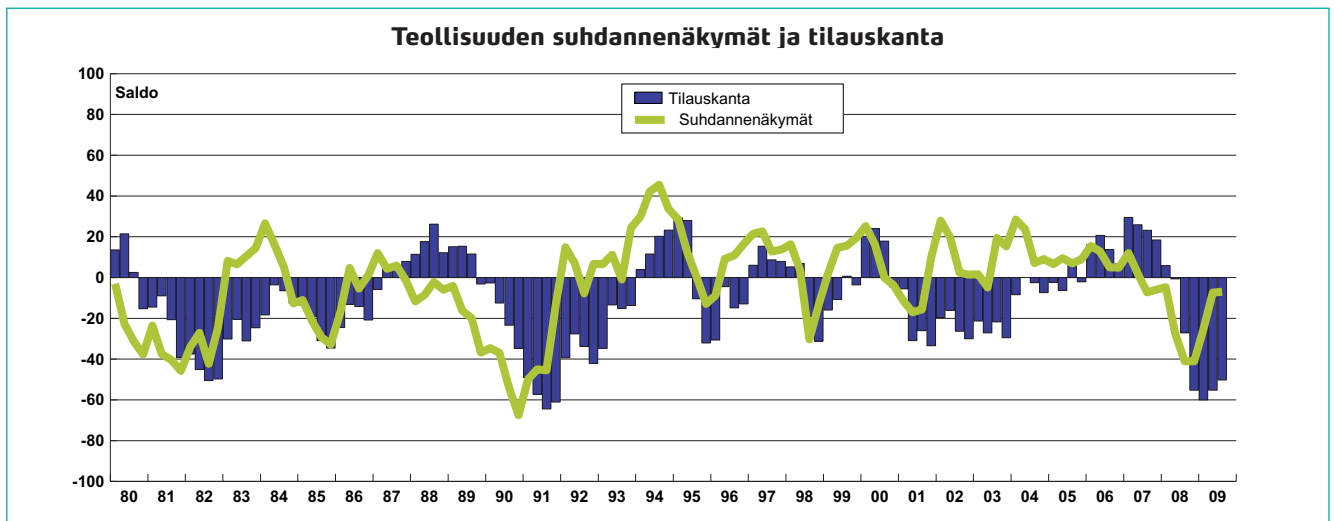
Lähde: Valtiokonttori

Valtiontalouden tulot ja menot

Lähde: Valtiokonttori

Pitkiä aikasarjoja

Suhdantietiedustelumenetelmä

EK:n Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdantietiedusteluja koko suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Neljä kertaa vuodessa tehdään laajempi tiedustelu, jonka tuloksista julkistetaan **Suhdannebarometri**-julkaisu. Lisäksi kuukausittain julkaistaan suppeampi luottamusindikaattoritiedote.

Teollisuuden suhdantietiedusteluja on tehty Suomessa vuodesta 1966 alkaen. Palvelualoilla ensimmäiset tiedustelut on aloitettu 1980-luvun lopulla, mutta merkittävämpi laajennus tapahtui vasta 2000-luvun puolivälissä.

Tässä julkaisussa on esitetty EK:n uusimman suhdantietiedustelun tulokset koko yksityiseltä sektorilta. Tiedustelu on tehty **lokakuussa 2009**. Siihen on vastannut **1 095 yritystä**, jotka työllistävät Suomessa lähes **290 000 henkilöä**.

Teollisuuden, rakentamisen sekä joidenkin palvelualojen historia-tiedot on kerätty TT:n aiemmassa Suhdannebarometrissa. Valtaosa palvelualojen aikasarjatiedostoista on PT:n suhdantietiedustelusta. Tiedustelumenetelmän muutoksen

vuoksi palvelualojen aiemmat tiedot eivät ole kaikilta osin täysin vertailukelpoisia uusimpien havaintojen kanssa.

EK:n Suhdannebarometri on **osa EU:n komission suhdannekyselyjärjestelmää**. Järjestelmään osallistuvat organisaatiot tekevät yhdenmukaisia tiedusteluja kaikissa EU-maissa. Kaikkiaan vastaavanlaisia tiedusteluja tehdään nykyisin yli 50 maassa.

Yleistä suhdantietiedusteluista

Suhdantietiedusteluilla selvitetään yritysjohtajien näkemyksiä taloudellisesta tilanteesta sekä lähitulevaisuutta koskevia odotuksia. Tiedusteluilla etsitään ennen muuta suhdanteiden käännekohtia. Tyypillisesti suhdantietiedustelujen kysymyksillä voidaan kartoittaa talouskehitystä noin puoli vuotta eteenpäin.

Tiedustelujen kysymykset ovat valtaosin laadullisia, ja niissä on tyypillisesti kolme vastausvaihtoehtoa. Kyselyllä kartoitetaan esimerkiksi sitä, onko vastaajayrityksen tuotanto tai työvoima kasvanut (+), pysynyt ennallaan (=) vai vähentynyt (-). Joitakin muuttujia, kuten tilauskantaa ja varastoja, pyydetään vertaamaan myös normaaliin.

Tulokset painotetaan yrityskoolla

Teollisuudessa yrityskohtaiset vastaukset on painotettu vastaajayrityksen liikevaihdolla ja palveluissa henkilökunnan määrällä. Toimialojen keskinäisessä vertailussa painoina on käytetty jalostusarvopainoja. Pienten yritysten aliedustus otoksessa on korjattu niin, että niiden osuus vastaa todellista osuutta kullakin toimialalla.

Useimmat suuret yritykset vastaavat tiedusteluun toimipaikoittain tai tuotannonaloittain, ei konsernitasolla.

Toimialoittaiset vastaukset esitetään julkaisussa useimmiten ns. **saldolukuina**. Saldoluku on positiivista kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudella. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vähentyneen, saldoluku on 30 - 20 eli +10.